

שנה יט'

ויזרע יצחק

פרשת "עקב" הפטרה: "ותאמר ציון" יח' אב תשפ"ו	יוצא לאור ע"י מדרשת "ויזרע יצחק" ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל	זמני השבת י"ב 19:01 ת"א 19:18 ח"פ 19:12 כניסה יציאה 20:16 ר"ת 20:51 21:54
--	---	--

הגידים לפרשת השבוע

"כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון למען תזיוון" (דברים ז' א)

כוונת הכתוב "למען תזיוון", לפי ה"אור החיים" הקדוש, היא על פי מה שמובא בזוהר הקדוש שבאדם יש רמ"ח אברים ושס"ה גידים, וכנגדם בא דבר ה' לשמור שס"ה מצות "לא תעשה", ורמ"ח מצות "עשה".
 יוצא ששמירת המצוות, היא מיוחדת כנגד האברים והגידים, וכשאדם עובר ומבטל אחת מהמצוות, יפעיל הכאב באיבר או בגיד שכנגדו, וכשם שאין בכך שנותרו לו רמ"ז איברים בריאים על מנת להעביר את הרגשת הכאב מהאיבר הרמ"ח, כך אין בכך שהאדם מקיים רמ"ז מצות "עשה" לכסות על החיסרון של המצווה הרמ"ח, וכמו כן לא ישלים שמירת שס"ד מצות "לא תעשה" לביטול המצווה השס"ה.

"פן תאכל וישבעת וכתים טובים תבנה ויעבדת" (דברים ז' יב)

כאן מזהיר אותנו הכתוב, לפי ה"כלי יקר", מפני רדיפת המותרות בכך שאמר "פן תאכל וישבעת" כי נכון יותר היה לומר: "פן תאכל ותשב"ע" אלא רוצה הכתוב להזהיר את האדם "פן תדרוש אחר המותרות ותאכל אחר שכבר שבעת", וגם "כתים טובים תבנה" אף על פי שכבר "ישבת" וכבר יש לך דירה המתאימה לכדי צורךך ולא תסתפק בה ותבנה עוד בתים ללא שום צורך.

"וידעת כי לא בצדקתך... כי עם קשה עורף אתה" (דברים ט' י)

מבאר ה"ספורנו" ששני דברים אלו לא הולכים ביחד צדק ויושר לבב עם קשיות העורף. כי מי שקשה עורף הולך אחרי שרירות לבו ומחשבתו, וגם אם יוכיח אותו רב בראיה ברורה שמחשבתו איננה טובה והיא מביאה אותו לידי הפסד הוא לא יפנה אל הרב, כאלו עורפו קשה כגיד ברזל באופן שהוא אינו יכול לפנות אנה ואנה, והוא ימשיך ללכת אחרי שרירות לבו כמו קודם. ועדות לכך שאתם עם קשה עורף אומר משה: "זכור אל תשכח את אשר הקצפת את ה'" (דברים ט' ז) שחזרתם להקציף את ה' פעם אחר פעם ככלב השב על קיאו אף על פי שבכל פעם ראיתם את מוסר ה' א-לקיכם ואת גדלו. וכדי להבין כמה חמורה מידה זו אומר משה: "ובחורב הקצפתם את ה'" (דברים ט' ח) שאמנם הקצפתם את ה' בחורב אך הוא לא היה מבקש להשמיד אתכם אם לא הייתם "עם קשה עורף" שנאמר: "ראיתי את העם הזה והנה עם קשה עורף הוא חרף ממני ואשמידם" (דברים ט' יג) כי קשיות העורף מסירה את התקווה שתשובו בתשובה.

"הרף מבני ואשמידם ואמנזה את עינים מותנות העינים" (דברים ט' יד)

מדייק רבינו החיד"א ב"נחל קדומים" בשם האר"י הקדוש ואומר שכוונת הכתוב: "ואמחה את שמם מתחת השמים" היא שלא אמחה שמם למעלה בשמים, אלא אמחה את שמם מתחת השמים בלבד, אבל את שרשם אניח למעלה, ומשורש זה אחזור ואוציא אותם ממך, וזה מה שנאמר: "ואעשה אותך לגוי גדול עצום ורב ממנו", אוציא מאותו השורש עצמו שהנחת למעלה. נמצא שאין הפרש אלא שיצאו על ידך לבד.

"זכור אל תשכח את אשר הקצפת את ה' א-לקיך במדבר" (דברים ט' י)

אומר רבי אליעזר אזכרי, בעל ספר "חרדים": אם אנו מצווים לזכור מה שהקציפו אבותינו את ה' במדבר, קל וחומר שחובה לכל איש ואיש מאתנו לזכור מה שהוא בעצמו הקציף לה' מיום היותו.

"נר ה' נשמת אדם" העלון מוקדש לעילוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:

הרה"ג אליהו דרעי זצ"ל בן סוליקה נלב"ע כג' אייר תשע"ו

אליס (עליזה) מורלי בת לאה ז"ל נלב"ע כב' שבט תשפ"ו יוסף שלום בן סמרה ז"ל נלב"ע כג' אב תנצב"ה

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת:

חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל
נלב"ע י"א ניסן תשס"ז

יצחק בנימין בר שורין ז"ל
נלב"ע י"ג אדר ב' תשל"ג
תנצב"ה

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל
נלב"ע י"ג אדר ב' תשס"ה

"ובאהרן התאנף ה' מאד" (דברים ט' כ)

מסביר ה"משך חכמה" שבמה שקשור לחטא של בני ישראל מזכיר משה ומתאר אותו באריכות ואילו את החטא של אהרן הוא אינו מזכיר כלל, כמו שדרשו חז"ל: "מעשה עגל הראשון נקרא ומיתרגם, והשני נקרא ולא מיתרגם" (מגילה כה.). וההסבר הוא שאינה דומה הבושה של רבים בפני רבים לבושה של יחיד בפני רבים. לכן לא הזכיר משה את בושותו של אהרן ברבים, שזה כנגד התרגום.

"ועתה ישראל בזה ה' א-לקיך עוֹאֵל בְּעֶמְךָ, כִּי אִם לִירֵאָה אֶת ה' א-לקיך" (דברים י"ב)

"אטו יראה מלתא זוטרתא הוא, ומשני אין, לגבי משה מלתא זוטרתא הוא". (ברכות לג:)

[וכי יראה דבר פעוט הוא, אכן כן, לגבי משה זהו דבר פעוט]

מקשה רבי לוי יצחק מברדיצ'ב ב"קדושת לוי" מה זה משנה מהי יראה ביחס למשה? הלוא משה דיבר אל בני ישראל, וצריך לראות מה היראה ביחס לבני ישראל לא ביחס למשה?

ומתיר על פי מה שפירש רש"י על הפסוק: "ויהי כי יראו המיילדות את הא-לקים ויעש להם בתים" (שמות א' כא), ופירש רש"י שמדובר על בתי כהונה ולויה ומלכות, יוצא שמושה נולד בשכר היראה, ומשה היה עניו מאד מכל אדם (במדבר יב' ג), יוצא כשמושה הסתכל על עצמו שהוא נולד בשכר היראה, והוא הרי היה שפל בעיניו מאד, נמצא מוכח שהיראה הוא דבר קטן.

וזה מה שמבואר בגמרא, "אין לגבי משה", כלומר ראה את עצמו כשאדם שנולד בשכר היראה, "מלתא זוטרתא הוא".

"כי הארץ אשר אתה בא עימה לרשתה לא כארץ מצרים היא" (דברים יא' י)

הרמב"ן מבאר שהכתוב מבטיח לעם ישראל שארץ כנען "לא כארץ מצרים היא" אלא טובה הימנה, והבטחה זו נאמרה לעם ישראל מיד בצאתם ממצרים משום שהיו בבני ישראל מי שחששו ואמרו "שמא אנו יוצאים ממצרים ולא נבוא אל ארץ טובה ויפה כמוה".

ואין לומר שהכתוב מדבר בגנותה של ארץ כנען כלומר "לא כארץ מצרים היא" אלא רעה הימנה, שהרי אמר הכתוב: "וחרבון שבע שנים נבנתה לפני צוען מצרים" (במדבר יג' כב), כלומר אדם אחד בנה את שתיהן, ופירש רש"י שדרך העולם היא שאדם בונה קודם את הנאה ואחר כך את הגרוע.

מסביר הרמב"ן שאנו לומדים מהפרשה הזו על מנהגו של העולם, כי למרות שהכל ברשות הקב"ה ובקלות הוא יכול להאביד את יושבי ארץ מצרים על ידי כך שייבש את הנהרות והיאורים שלהם, בכל זאת קל יותר להאביד את ארץ כנען בכך שלא יוריד בה את מטר. כמו שהחולה צריך יותר זכות ותפלה כדי להתרפא יותר מאשר הבריא שלא בא עליו החולי, וכך הוא העניין שעני צריך יותר ברכה מהעשיר.

ומה שאמר הכתוב: "ארץ אשר ה' א-לקיך דורש אותה" (דברים יא' יב) ולא כפי שהיה ראוי לומר: "למטר השמים תשתה מים כאשר ה' א-לקיך ידרוש אותה", הביא את חז"ל לדרוש שהקב"ה, כביכול, אינו דורש אלא את ארץ כנען, ובזכות אותה הדרישה שדורש אותה הוא דורש את שאר כל הארצות. "תמיד עיני ה' א-לקיך בה", לראות מה היא צריכה, ולחדש בה גזרות, עתים לטובה ועתים לרעה (ר"ה יז:). ויש בו סוד עמוק, כי הארץ הזאת נדרשת בכל והיא הכל, וכל הארצות מתפרנסות ממנה.

"מורשית השנה ועד אזורית עינה" (דברים יא' יב)

רבינו בחיי מעיר שהמילה "מראשית" נכתבה בתורה ללא האות אל"ף. שהם אותיות "תשרי" לרמז על חודש תשרי שהוא ראש השנה לבריאת העולם. ומזכיר את שדרשו חז"ל שמראש השנה העולם נידון מה יהיה במשך כל השנה.

"והיה אם עשמוע תשיבועו אל מצותי... ונתתי מטר ארצכם" (דברים יא' ג)

על הפסוק הזה דרשו חז"ל: "השמע לאזניך מה שאתה מוציא מפיו" (ברכות ג:), מבאר ה"נעם אלימלך" שכוונת הדברים היא שתכוון מאוד בדבורך שכל היוצא מפיו יהיה בכוונה, ושישמעו האזניים את הדבור הזה, ולא יהיו כאדם המדבר מתוך הרגל לשונו ואילו אוזניו אטומים לשמוע את מה שמוציא מפיו כי הוא חושב על דברים אחרים, יוצא שדבריו בטלים ואינם פועלים כלל. ולפירוש רש"י שפירש "אם שמוע בישן, תשמע בחדש", אפשר לומר שרש"י גם כן מרמז לדברים הנ"ל ש"ישן" הכוונה לתורה הנתונה לנו במדבר על הר סיני כאשר תשמע בה, דהיינו שתלמוד לשמה במחשבה טהורה, תשמע בחדש, כלומר בזכות זה תשמע דבר חדש, ומה הוא הדבר החדש? אמר הכתוב: "ונתתי מטר ארצכם בעתו יורה ומלקוש".

לרפואת כל חולי עמו ישראל, ובכללם:

פורטונה בת סימונה, פרלה בת שמחה, שולה בת גורג'יה, ספיר בת זהבה, עמית בת עליזה, עוז בן דבורה רחל, שמחה בת מרצדס, רות בת שמחה, רותם בת לוס, גיא אורי בן רונית, משה בן רבי.

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

מדרשת "ויזרע יצחק" מרכז לתורה ושירה, בית כנסת "משכן שלמה" נווה גן פ"ת

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטרי)

דף יומי" ימים א'-ה' אחרי ערבית

גמ"ח "בית יצחק": ספרים ל"חנכות בית" ו"ברית יצחק"

לימוד טעמי המקרא יום ד' 15:19-18:30

בכירור פרטים ולהשאלה: בן חמו יוסף 052-3268315, 050-6292492

לימוד סידור תפילה יום ד' 19:15-20:00